

СЕКЦІЯ 8

Енергетична політика держави в умовах глобальних міжнародних трансформацій

УДК 338.4:621.31

*Я. І. Олійник, к.е.н.
ВП "Західна електроенергетична система" ДП НЕК "Укренерго"
Є. В. Крикавський, д.е.н., професор
Н. С. Косар, к.е.н., доцент
Національний університет "Львівська політехніка"*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТИМУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В ЕНЕРГЕТИЦІ УКРАЇНИ

Фінансово-економічна та політична криза негативно вплинула на функціонування усіх галузей економіки України і електроенергетики зокрема. Мова йде насамперед про дефіцит палива для виробництва електричної та теплової енергії, зростання його вартості та погіршення якості. Ситуація ускладнюється внаслідок значного зносу обладнання електростанцій, негативного впливу їх діяльності на довкілля.

У цих умовах питання подальшого розвитку електроенергетики України є особливо актуальними. Забезпечити функціонування додаткових генеруючих потужностей без використання органічного палива можна завдяки відновлюваним джерелам енергії (ВДЕ).

Стимулювання їх використання є одним з перспективних напрямів підвищення енергетичної безпеки держави в умовах глобалізації, що обґрунтовується наявністю таких позитивних факторів:

- заміщення органічного палива в енергетичному балансі;
- виробництво екологічно чистої електричної енергії, зменшення викидів шкідливих речовин і парникових газів;
- поступове виведення з роботи застарілого неефективного обладнання ТЕС;
- електростанції, що використовують ВДЕ, належать до регіональних джерел енергії, які наближені до споживача, що підвищує надійність електропостачання та зменшує технологічні витрати електроенергії на передачу;
- електростанції з використанням ряду видів ВДЕ виробляють електроенергію в денні години, а також в години максимального навантаження, що позитивно впливає на режими роботи ОЕС України.

Аналіз вторинної маркетингової інформації свідчить, що традиційні джерела енергії сьогодні стають все менш економічно вигідними, оскільки ціна на енергію, що забезпечується використанням відновлювальних джерел знижується, на відміну від тієї, яку отримують у традиційній енергетиці [1]. В умовах сьогодення традиційна енергетика вимагає щоденної фінансової

підтримки у сумі 10 млн. дол. США на хвилину, тобто 5,3 трлн. дол. США на рік. Стосовно України ця цифра становить майже 11 млрд. грн. кожного року і значні кошти йдуть на ліквідацію наслідків аварії на Чорнобильській АЕС – близько 2 млрд. грн.

У 2015 р. частка електроенергії, виробленої з ВДЕ у структурі виробництва електроенергії становила 0,95 % [2]. За базовим сценарієм розвитку енергетики, зазначеному в "Енергетичній стратегії України на період до 2030 р." частка ВДЕ становитиме 5,0 % [3]. Очікується, що сумарні інвестиції в будівництво генерації на базі ВДЕ до 2030 р. за базовим сценарієм складатимуть 130 млрд. грн.

Оскільки вартість електроенергії, виробленої з ВДЕ, є вищою, ніж із традиційних джерел, держава повинна стимулювати розвиток ВДЕ, використовуючи різні важелі впливу. Державний вплив, спрямований на заохочення використання ВДЕ в Україні, слід здійснювати, беручи до уваги фактори, які впливають на масштаби розвитку ВДЕ: рівень політичної та громадської підтримки розвитку ВДЕ; конкурентоспроможність ВДЕ відносно традиційних джерел енергії та обсяги фінансової підтримки на загальнодержавному і регіональному рівнях для їх впровадження та розвитку; жорсткість екологічних обмежень і вимог; загальний стан економіки; обсяги впровадження ВДЕ на базі механізмів реалізації проектів спільного впровадження та торгівлі квотами на викиди газів, що викликають парниковий ефект, передбачені Кіотським протоколом до Рамкової конвенції ООН зі зміни клімату; підготовка до вступу України до Європейського Союзу, в якому країни-члени повинні забезпечувати постійне і досить швидке зростання частки ВДЕ у паливно-енергетичному балансі.

Відзначаючи важливість та ефективність діючого з 2009 р. механізму стимулювання використання ВДЕ шляхом затвердження НКРЕ "зелених" тарифів на електричну енергію, вироблену з використанням ВДЕ, а також економічних механізмів стимулювання інвестиційних вкладень у розвиток ВДЕ, зазначених у Законах України "Про електроенергетику" та "Про альтернативні види палива", для залучення приватних інвесторів нами пропонується використання державою і таких стимулюючих механізмів: надання кредитів на тривалий термін під пільговий відсоток із відстрочкою платежів до закінчення будівництва електростанцій; звільнення від сплати податку за земельні ділянки, які виробники електроенергії використовують під об'єкти за застосуванням ВДЕ; створення державних підприємств – виробників комплектуючих для електростанцій, що працюють на ВДЕ; створення консультаційних центрів.

Список посилань на джерела

1. Що дешевше: "чиста" чи "брудна" енергія? [Електронний ресурс] / Espresso.TV. – Режим доступу: http://espresso.tv/news/2015/11/19/scho_deshevshe_quotchystaquot_chy_quotbrudnaquot_energiya.
2. Виробництво електроенергії та окремі техніко-економічні показники роботи електростанцій в Україні за 2015 рік // Статистичний бюлетень. – Київ:

Державна служба статистики України, 2016. – 17 с.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 1071 від 24.07.2013 р. "Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2030 року" / Офіційний веб-портал Верховної Ради України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1071-2013-%D1%80/page4#n4>.

УДК 620.9:351.746.1

М. В. Поленкова, к.е.н.

Чернігівський національний технологічний університет

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА ЯК ГАРАНТ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Енергетична безпека України – комплекс геополітичних, правових, економічних, екологічних і інших умов, що забезпечують: захист життєво важливих інтересів країни у відносинах його ресурсного потенціалу, збалансованості і динаміки росту й розвитку; створення внутрішнього імунітету й зовнішньої захищеності від дестабілізаційних впливів; конкурентоспроможність країни на світових ринках і стабільність її фінансового становища; забезпечення гідних умов життя й сталого розвитку особистості. [1].

Доречним, на нашу думку, буде виділити зовнішні та внутрішні загрози енергетичної безпеки регіону.

До зовнішніх загроз енергетичної безпеки регіону належать:

- критична залежність від імпорту паливних ресурсів, енергетичного обладнання, матеріалів, невиконання договірних поставок;
- дискримінаційні заходи з боку зарубіжних країн;
- критична залежність експорту та імпорту від умов транспортування через території інших країн.

Внутрішніми загрозами енергетичної безпеки регіону є: економічні, соціально-політичні, техногенні, природні та недосконалість управління [2, 3, 4].

Економічні загрози. До цієї групи загроз належать:

- фінансова нестабільність забезпечення функціонування енергокомплексу, забезпечення паливними ресурсами, матеріалами та компонентами для підтримання технологічних процесів, нестабільність оплати всіх поточних витрат;
- надмірно високі ціни на паливні та матеріальні ресурси;
- високі рівні монополізму виробників, постачальників і розподільників енергії та паливних ресурсів;
- незбалансованість виробництва і споживання паливно-енергетичних ресурсів, дефіцит енергетичних потужностей, недостатня пропускна здатність